

MİKROİŞLEMCİLER (BLM202)

DERS- 11

Dr. Bilgin YAZLIK, RTTP, PMP

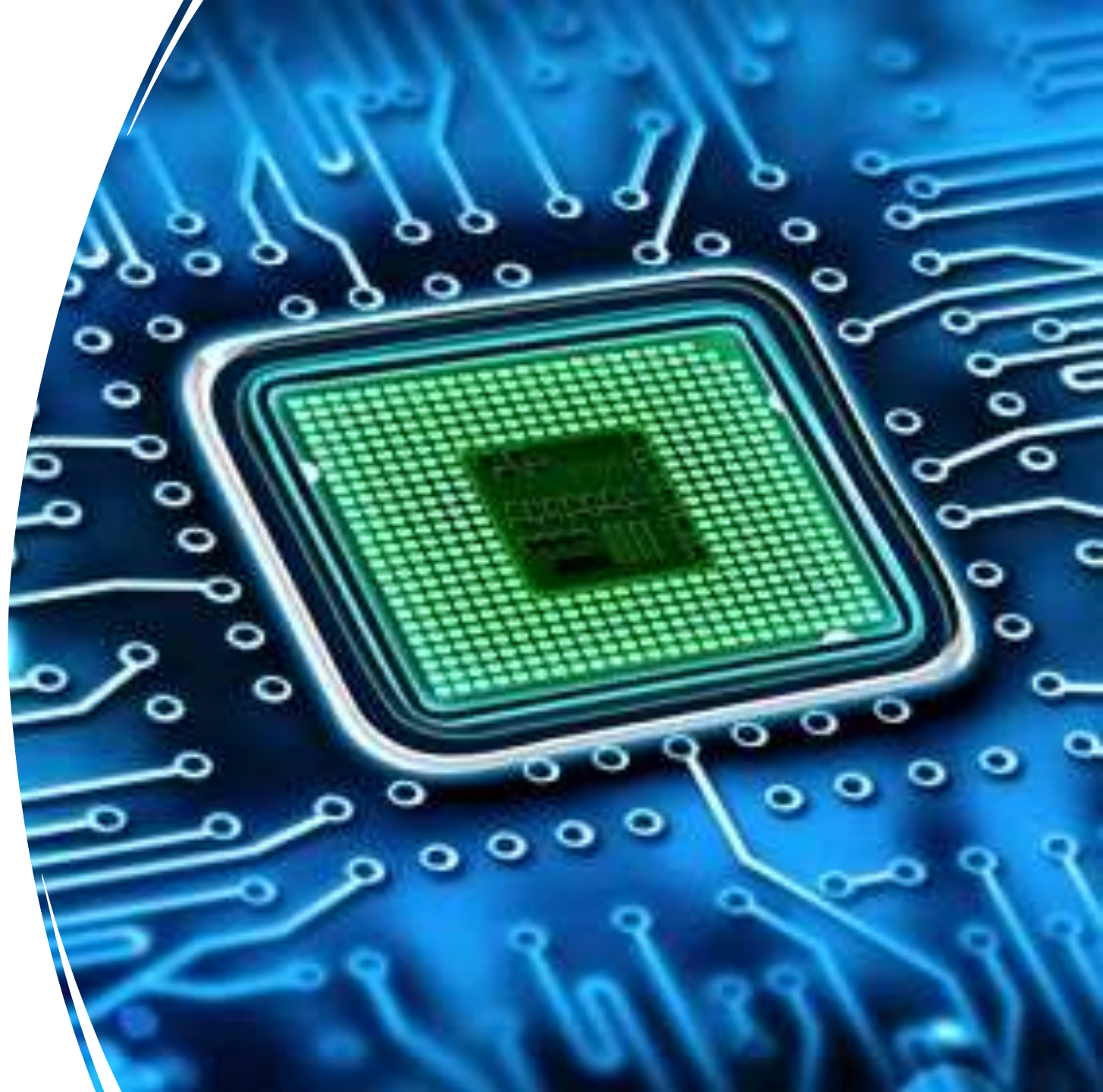
BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ

11. DERS

- Alt Programlar
- Kesmeler

Alt Programlar (Procedure)

Büyük programları tek bir kod bloğu şeklinde tanımlamak, programın gerçekleştirimi ve bakımı açısından sorunludur. Alt programlar kullanılarak bu sorunun üstesinden gelinebilir.

Programların işleyişi bir ana alt programla başlar, daha sonra ana alt Programdan çağrılan alt programlar kendisine tanımlanmış işlemleri yapıp, çağrıldıkları yere geri dönerler.

CALL Komutu

- CALL komutu, JMP komutu gibi programın sıra düzensel akışını değiştirerek, komuta parametre olarak verilen bir alt programdan komut işletimine devam edilmesini sağlar.
- CALL komutu ile çağrılan alt program, tanımlanmış işleri bitirdikten sonra, ilk çağrıldığı adrese RET komutu ile geri döner.
- CALL komutu ile bir alt program çağrılırken dönüş adresi yığıta atılır.

CALL NEAR – CALL FAR

- Eğer CALL komutu ile çağrılan alt program, çağrının yapıldığı bölüt içinde tanımlanmışsa **CALL NEAR** çağrısı yapılır. Bu durumda dönüş adresi olarak yığita **IP yazmacı** atılır.
- Eğer CALL komutu ile çağrılan alt program, başka bir bölüt içinde tanımlanmışsa, **CALL FAR** çağrısı yapılır. Bu durumda dönüş adresi olarak yığita şu yazmaçlar atılır:
  - **CS yazmacı**
  - **IP yazmacı**

TANIMLAMA

- dene1 ve dene2 adlı iki alt program tanımı şu şekilde yapılır:
- **dene1 proc far**
- ....
- **call dene2**
- ....
- **ret**
- **dene1 endp**
- **dene2 proc**
- ....
- **ret**
- **dene2 endp**

ÖRNEK

- ORG 100H
- CALL M1
- MOV AX, 2
- RET ; işletim sistemine dön
- M1 PROC
- MOV BX, 5
- RET ; çağrıldığı yere dön.
- M1 ENDP
- END

ÖRNEK

- ORG 100h
- MOV AL, 1
- MOV BL, 2
- CALL m2
- CALL m2
- CALL m2
- CALL m2
- RET ;işletim sistemine dön
- m2 PROC
- MUL BL ; $AX = AL * BL$.
- RET ; return to caller.
- m2 ENDP
- END

ALT PROGRAMLARA DEĞER AKTRMA

- Alt Programlara Değer Aktarma
  - Alt Programlara şu şekilde değer aktarılabilir:
    - Registerları kullanarak
    - Alt Programlarca erişilebilir bellek alanları tanımlayarak

REGISTER KULLANARAK DEĞER AKTARMA

- Code segment
- Mov dx,011FFH
- Call dene
- hlt
- Dene proc
- Xor dx,0FFFFH
- Mov ax,dx
- ret
- Dene endp
- ends

ERİŞİLEBİLİR BELLEK ALANLARI TANIMLAYARAK DEĞER AKTARMA

- Veri bölümü içinde bir bellek alanı tanımlanıp, Alt Programda bu bellek alanı üzerinde işlem yapılabilir.
- ORG 100H
- .DATA
- VAR1 DW 1
- VAR2 DW 3
- .CODE
- **CALL DENE**
- HLT
- **DENE PROC**
- MOV AX, VAR1
- OR AX, VAR2
- MOV VAR1, AX
- **RET**
- DENE ENDP

KESMELER

INT Komutu

- INT (“call to interrupt procedure”) komutu tanımlanmış yazılım kesmesini (“software interrupt”) işletir.
  - Bayrakları ve dönüş adresini yığıtaya koyar.
  - İşleyici kesme yordamını bulmak için, Kesme Vektör Tablosunu kullanır.
- Kesmeyi ele alan koda, kesme işleyici (“interrupt handler”) denir.
- Sözdizimi:

```
INT intno  
(intno = 0..FFh)
```

Çağrılmadan önce, birtakım yazmaçların
ilklendirilmesi gerekir.

Kesme Vektör Tablosu (“Interrupt Vector Table – IVT”) her olası kesme işleyici için, **32-bit bölüt-ofset adresi** içerir (kesme işleyici bölüt:ofset adresleri her makine için değişir).

KESMELER

Yaygın Kullanılan Kesmeler

- INT 10h Video Servisleri
- INT 16h Klavye Servisleri
- INT 17h Yazıcı Servisleri
- INT 1Ah Tarih ve Zaman
- INT 1Ch Kullanıcı-tanımlı zamanlayıcı (“Timer”) Kesmesi
- INT 21h MS-DOS Servisleri

INT 10H

INT 10H

- 00H : Video modu ayarlama
- 0EH : Ekrana karakter yazdırma
- 09H : Belli Özelliklerle Karakter Yazdırma

INT 10H

INT 10H (00H): Video Modu Ayarlama

- AH=00H
- AL yazmacına istenen mod yazılır. AL şu değerleri alabilir:
  - 00h** - text mode. 40x25. 16 colors. 8 pages.
  - 03h** - text mode. 80x25. 16 colors. 8 pages.
  - 13h** - graphical mode. 40x25. 256 colors. 320x200 pixels. 1 page.

Örnek:

```
mov al, 03h  
mov ah, 00h  
int 10h
```

INT 10H – 0EH

INT 10H (0EH): Ekrana Karakter Yazdırma

- AH=0EH
- AL yazmacına ekrana yazdırılacak karakter yazılır.

Örnek:

```
mov al, 'a'  
mov ah, 0eh  
int 10h
```


INT 10 H - ÖZELLİKLER

INT 10H (09H): Belli Özelliklerle Karakter Yazdırma

- AH=09H
- AL yazmacına ekrana yazdırılacak karakter yazılır.
- CX: Karakterin tekrarlanma sayısı
- BL: Karakterin özelliği

Örnek:

```
mov al, 'a'  
mov bl, 4  
mov cx, 1  
mov ah, 09h  
int 10h
```


ÖZELLİKLER

INT 10H (09H) için BL Yazmaç Değerleri

Hex	Renk
0	Siyah
1	Mavi
2	Yeşil
3	Camgöbeği
4	Kırmızı
5	Eflatun
6	Kahverengi
7	Açık gri
8	Koyu gri
9	Açık mavi
A	Açık yeşil
B	Açık camgöbeği
C	Açık kırmızı
D	Açık eflatun
E	Sarı
F	Beyaz

EKRANA METİN YAZDIRMA

- .MODEL SMALL
  - .STACK 100H
  - .DATA
  - ;The string to be printed
  - STRING DB 'This is a sample string', '\$'
  - .CODE
  - MAIN PROC FAR
  - MOV AX,@DATA
  - MOV DS,AX
  - ; load address of the string
  - LEA DX,STRING
  - ;output the string
  - ;loaded in dx
  - MOV AH,09H
  - INT 21H
  - ;interrupt to exit
  - MOV AH,4CH
  - INT 21H
  - MAIN ENDP
  - END MAIN
-

KLAVYEDEN KARAKTER OKUMA

INT 16H (00H): Klavyeden Karakter Okuma

- AH=00H
- Okunan karakter AL yazmacına aktarılır.
- Örnek: Enter (0DH) karakteri girilene kadar girilenleri ekrana yazdıran bir program.

OKU:

```
MOV AH, 00H
INT 16H
CMP AL, 'Z'
JE SON
MOV AH, 0EH
INT 10H
JMP OKU
```

SON:

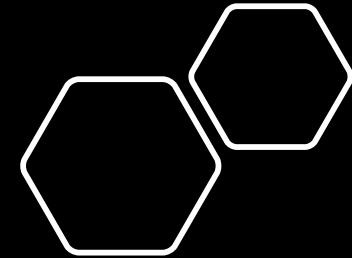

INT 21H

MS-DOS Sistem Çağrısı: INT 21h

- ASCII Kontrol Karakterleri
- Çıktı İşlevleri
- Girdi İşlevleri
- Tarih/Zaman İşlevleri

AH	Description	AH	Description
01	Read character from STDIN	02	Write character to STDOUT
05	Write character to printer	06	Console Input/Output
07	Direct char read (STDIN), no echo	08	Char read from STDIN, no echo
09	Write string to STDOUT	0A	Buffered input
0B	Get STDIN status	0C	Flush buffer for STDIN
0D	Disk reset	0E	Select default drive
19	Get current default drive	25	Set interrupt vector
2A	Get system date	2B	Set system date
2C	Get system time	2D	Set system time
2E	Set verify flag	30	Get DOS version
35	Get Interrupt vector		
36	Get free disk space	39	Create subdirectory
3A	Remove subdirectory	3B	Set working directory
3C	Create file	3D	Open file
3E	Close file	3F	Read file
40	Write file	41	Delete file
42	Seek file	43	Get/Set file attributes
47	Get current directory	4C	Exit program
4D	Get return code	54	Get verify flag
56	Rename file	57	Get/Set file date

INT 21H - Örnek

- **AH = 2Ah - GET SYSTEM DATE**
- Return: CX = year (1980-2099)
DH = month DL = day AL = day of week (00h=Sunday)

MOV AH, 2AH

INT 21H

INT 21H - Örnek

- **AH = 2Ch - GET SYSTEM TIME**
- Return: CH = hour CL = minute DH = second DL = 1/100 seconds

```
MOV AH, 2CH
```

```
INT 21H
```


INT 21H;
MOV AH,
4CH

INT 4Ch: Süreci (“Programı”) Bitir

- İşleyen süreci (programı) bitirir ve çağıran sürece seçimli olarak 8-bit kod döndürür.
  - 0 dönüş kodu, genellikle başarılı sonlandırma anlamına gelir.
- Örnek:

```
mov ah,4Ch          ; süreci bitir
mov al,0             ; dönüş kodu
int 21h

; Aşağıdakine denktir:

.EXIT 0
```

Kaynaklar

- Feza Buzluca, İTÜ Ders Notları, Bilgisayar Mimarisi
- Wikipedia
- Emel Soylu, Kadriye Öz, Karabük Üniversitesi, Mikroişlemciler Ders Notları
- 1) [Bilgisayar Mimarisi – Doç. Dr. Şirzat KAHRAMANLI](#)
- 2) [Ders Notları – Yrd. Doç. Dr. Rifat KURBAN](#)
- Wikipedia
- <https://edukedar.com/difference-between-cisc-and-risc/>
- Dr. B. B. Hegde First Grade College, Kundapura

